

від запитувача до розпорядника є мінімальним (ім'я, контакти, опис запитуваної інформації, підпис і дата в письмових запитах).

У світлі сучасних суспільних змін, пов'язаних з переходом до «цифрового» (інформаційного) суспільства, важливою складовою розвитку відносин у сфері забезпечення доступу громадян до публічної інформації стало формування вітчизняного інформаційного законодавства, у якому враховано положення численних міжнародних нормативно-правових актів. Розвиток чинного законодавства в цій сфері значно розширив можливості для реалізації конституційних прав громадян України на інформацію та свободу інформаційної діяльності, створив умови для реалізації потреб суспільства в інформаційній взаємодії з органами публічної влади. Проте, залишається невирішеною ще низка проблем, пов'язаних з доступом громадян до публічної інформації, і відповідно перешкоджають забезпеченню прозорості діяльності публічної адміністрації.

Література

1. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

2. Гарбар В., Зубар Н. Основні висновки з практики застосування Закону України «Про доступ до публічної інформації». URL: <http://stop-x-files-ua.org?p=6365>.

3. Мірошниченко Ю. Про коментар. в кн.: Науково-практичний коментар до Закону України «Про доступ до публічної інформації». Київ, 2012. 335 с.

4. Чуприна О. Право на інформацію: адміністративно-правовий аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 1. С. 127–130.

УДК 342.951(043.2)

Варава І.П., старший викладач,
Надрага П.Я., здобувач вищої освіти, другий (магістерський) рівень,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

НАУКА ТА НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ ПРАВА

Наука – сфера діяльності людини, спрямована на отримання нових знань про навколишній світ шляхом збирання, оновлення, систематизації, критичного аналізу фактів, узагальнення знань, що дозволяє будувати причинно-наслідкові зв'язки між ними і прогнозувати їх перебіг.

Юридична наука – це особлива галузь наукових знань у сфері гуманітарних наук, спрямована на вивчення права в теоретичному і прикладному аспектах, правових форм організації і функціонування держави, суспільства, їхніх окремих інститутів. Її об'єктом є суспільство. Предметом юридичної науки є: закономірності виникнення і розвитку

правових форм самоорганізації суспільства, цивілізації, людства; зміст правових форм або права як особливої форми самоорганізації, тобто правові норми, правові акти, правовідносини, правопорядок, правова свідомість, юридична наука, правові процеси, правова практика і т.п.; юридична техніка – правила, засоби і прийоми, які використовуються при розробці і систематизації законів і інших нормативних актів, для ведення юридичних справ, упорядкування юридичних документів; техніка розслідування злочинів і інші; юридична практика як специфічна сфера практичної діяльності юристів: судова, слідча, прокурорська, арбітражна, нотаріальна, оперативно-пошукова і т.д.

Юридична наука в цілому виконує важливі функції, які визначають головні напрямки наукових досліджень. Наприклад, гносеологічна функція спрямована на здобуття і розширення наукових знань про державно-правові явища, їхні особливі риси, сутність, форми, функції, принципи, інститути тощо. Ця функція як правило, проявляється на початковому етапі дослідження державно-правових явищ при визначенні їх ознак.

Евристична функція націлена на встановлення закономірностей розвитку і функціонування держави і права. Оскільки юридична наука повинна фіксувати наявність певних тенденцій. Науковий висновок про постійність їх існування означає відкриття закономірності. Такий характер має, наприклад, розширення демократичних прав людини і громадянина та гарантій їх здійснення за рахунок положень, закріплених у міжнародних документах.

Функція наукового передбачення виконує роль наукового прогнозування подальшого розвитку державно-правових явищ. Завдяки їй здійснюється пошук оптимальних шляхів реалізації державно-правових закономірностей.

Функція допомоги практиці пов'язана зі службовою роллю юридичної науки, інструментальна цінність якої полягає в тому, що її положення та висновки повинні прямо або опосередковано використовуватися юридичною практикою.

Оскільки юридична наука являє собою систему поглядів на державу і право, а зміст цих поглядів часто є різним, то важливим є те, на якій ідейній основі закладеній, в цьому реалізовується ідеологічна функція науки.

Наукове дослідження – це всебічне та достовірне вивчення об'єкта, процесу або явища, їх структури, зв'язків та їх співвідношення на основі наукових принципів і методів пізнання, а також отримання і впровадження корисних результатів.

Кожне наукове дослідження має чітко визначені об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обирається для вивчення. Предмет дослідження – це

явище або процес, що знаходиться в межах об'єкта та розглядається як елемент, частина об'єкта дослідження.

Будь-яке дослідження виконує три основні функції: – методологічну – дає змогу визначити проблему, задля якої здійснюється дослідження; сформулювати його мету і завдання; зафіксувати вихідні положення про досліджуваний об'єкт; зіставити дане дослідження з тими, що проводилися раніше; – методичну – дає можливість розробити загальний логічний план дослідження; визначити методи збору і аналізу інформації; розробити процедуру дослідження; провести порівняльний аналіз отриманих результатів; – організаційну – забезпечує розробку чіткої системи розподілу праці між членами дослідницької групи; налагодження контролю за ходом і процесом дослідження, публікацію результатів тощо.

Методи наукового пізнання умовно поділяють на декілька рівнів: емпіричний, експериментально-теоретичний, теоретичний і метатеоретичний.

До методів емпіричного рівня відноситься: спостереження, порівняння, підрахунок, вимірювання, тестування та ін. Ці методи використовуються на етапі формування наукової гіпотези.

Методами експериментально-теоретичного рівня є: експеримент, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання, гіпотетичний, історичний та логічний методи. Завдяки їм дослідник виявляє ті чи інші достовірні факти та об'єктивні прояви під час дослідження процесів.

До групи методів теоретичного рівня відносять: абстрагування, ідеалізацію, формалізацію, аналіз і синтез, індукцію і дедукцію, аксіоматику, узагальнення та ін. На теоретичному рівні проводяться логічні дослідження зібраних фактів, розробка понять, суджень та виконання умовиводів.

Література

1. Загальна теорія держави і права / за ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. Харків: Право, 2002. 432 с.
2. Пилипчук М.І., Григор'єв А.С., Шостак В.В. Основи наукових досліджень. Київ: Знання, 2007. 270 с.
3. Крушельницька В.О. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Кондор, 2003. 192 с.